

- Týðningar-
mesta
uppgáva mín
er at skilja
føroyingar. Eg
fati tykkum
sum mínar
viðleikarar, tá
tað snýr seg
um at greiða
dønum frá
føroyskum
sjónarmiðum,
soleiðis, at teir
skilja veru-
leikan her á
landi, sigur
ríkisumboðs-
maðurin

Vibeke Larsen, ríkisumboðsmaður:

DAGNY JOENSEN

Ríkisumboðsmaðurin er blíð og fyrirkomandi, og svarar øllum spurningum, tó at tú hevur varhugan av, at hon ongantíð fer út um markið, sum er sømiligt í hesum starvi.

Spurd, um hon ikki hevur sína persónligu uppfatan av føroysku/donsku málinum, svarar hon, at tað hevur hon, men at tað ikki kemur málinum við.

- Í míni útbúgving sum løgfrøðingur, lærði eg øll árin, at skúgva míni persónligu sjónarmið til viks.

- Mín yrkislerda venjing er, at um eg merki at míni persónligu sjónarmið koma til sjónar, at vera serliga varin, sigur Vibeke Larsen.

Hon hevur nú virkað sum ríkisumboðsmaður í Føroyum í góð tvey ár. Nógvat er runnið í ána síðani hon kom hendavegin - bæði av samfelagsligum og politiskum týðningi fyri víðurskifti- ni millum Danmark og Føroyar.

Virði at kenna sín søguliga uppruna

- Hvát virði er í felagskapinum, og hvussu fremur tú tað í tínum arbeiði?

- Tað hevur altíð stórt virði at kenna sín søguliga uppruna, sum í okkara føri stavar frá seinasta parti av Kalmar-unióini.

Hetta samband er tí søguliga ógvuliga virðismikið, og átti av røttum at verði positivt. At stórir mótsetningar eru innan felagsskapin, nýtist ikki at vera ein bági, men kann eins væl verða eitt virði í sjálvum sær.

- Eg hugsi eisini, at hetta kann fyrst yvir á politisk skipaninar í londunum báð-

um, um tú vilt, sigur Vibeke Larsen.

Spurd, um tað hevur nakad virði fyri Danmark, sigur ríkisumboðsmaðurin, at tað hevur tað so avgjørt. Ikki minst hevur ríkisfelagsskapurin týðning, nú ES-felagsskapurin fyllir so nógv, at vit eisini venda okkum aðrar vegir.

Ein kanning í Politiken vísir, at danir eru fyri ríkisfelagsskapinum.

- Tá danir herfyri vóru spurdir, um teir vóru fyri ríkisfelagsskapinum millum Danmark og Føroyar, svaradu tey flestu, at ríkisfelagsskapurin skuldi varðveitast.

Danir hugsa ikki um Føroyar sum lítið land

- Tað hava verið dagar, tá danir avgjørt ikki vildu vita av Føroyum?

- Um vit fara aftur í tíðina í áttatiárunum, so fingur danir „kartoffelkuren“, sum gjørdi, at nógvar fólk noyddust at fara frá húsi og heimi. Somu árin hoyrdu vit um, hvussu øll livdu yvir evni í Føroyum.

- Tað er greitt, at tá komu

nógvar kenslur fram báðar vegir í fólkunum, men kortini siggja danir virðini í at varðveita ríkisfelagsskapin millum londini, sigur ríkisumboðsmaðurin.

- Er tað okkara lutur sum „litlibeiggi“ í felagsskapinum at verða við undirlutan?

- Tá vit tosa um stóð á londunum báðum, so verður ofta gjørt nógvan danir als ikki um, at Føroyar eru so fámentar. Fyri teimum eru londini á somu stóð.

Tá dansk blóð og fjølmíðlar víðgera føroysk mál, so verður ofta gjørt nógvan burtúrur smálutum. Hugsad verður ikki um heildina. Fjølmiðlarnir hava ikki skil fyri umstøðunum í Føroyum, og tí verður tað, ið kemur fram, ofta tulkað sum sjónarmið hjá danska fólkunum, og tað hevur ikki gjørt sambandið lættari.

- Hinegin, so verða blóðini frá í gjár ballað um fiski í morgin. Tá saman kemur, hevur tað ongan týðning fyri hejðina.

Livligt í tinginum

Ein partur av arbeiðinum hjá ríkisumboðsmanninum er at vera hjástødd, tá tingið er saman. Tað dárar henni

væl, tí tingið er so livligt. Ríkisumboðsmaðurin sammetir føroysku parlamentarismuna við hana í enska undirhúsinum.

Donsku tinglimirnir hinvægin, akta nógvan betur í Fólkatínginum. Tað ger Fólkatíngið meira stívir og keðiligt.

- Í fyrstuni var eg í tinginum hvørja ferð, og har lærði eg málið, men nú hyggi eg at dagsskránni, aðrenn eg fari í tingið.

Tað er ofta áhugavert at vera eygleiðari, men tá blóðini og fjølmiðlarnir eru til staðar, skulu allir tinglimir á røðarapallin. Tað kann vera møðsamt at sita so leingi, um bert fjas kemur burtúr.

Fiskivinnan og danska landbúnaðurin

- Serliga tá orðaskifti er um fiskivinnuna, sum hevur so stóran týðning, kundi eg skrivað frágreiðing framman undan, tí eg veit, hvat tfer at verða sagt.

- Tað skilji eg eisini væl, tí hetta er livibreyðið hjá flestu føroyingum, men málið stendur í stað.

- Hvát siga danir til, at politikarar ikki kunnu semjast um ein skipan fiskivinnupolitik?

- Hesir trupulleikar kunnu sammetast við teir í landbúnaðarvinnuni í Danmark. Bert er landbúnaður ikki livibreyð hjá so nógvum dønum, men felags er, at hetta er sami livsháttur, á hædd við fiskivinnuna í Føroyum.

- Trupulleikin er bert, at landbúnaðarvinnan ikki hevur so framstandandi týðning í Danmark, av tí at vit hava aðrar vinnur, sum kunnu stuðla landbúnaðinum, meðan vit onga vinnu hava, sum kann stuðla fiskivinnuni í Føroyum.

Eg skilji væl støðuna í fiskivinnupolitikkinum

- Tað undrar meg als ikki, at tað er so torført hjá føroyingum at semjast um fiskivinnu broytingarnar. Tað tók fleiri tiggjár at broyta bygnaðin í danska landbúnaðarvinnuni, sigur Vibeke Larsen.

- Er tí umboð fyri Danmark í Føroyum, ella umboð fyri Føroyar í Danmark?

- Eg umboði alt ríkið, men sjálvandi fyrst og fremst í víðurskiftum millum londini bæði. Tað merkir, at eg skal kunna um og greiða frá sjónarmiðunum í londunum báðum, og rudda

møguligar misskiljingar burtur o.s.fr.

- Er tað torført?

- Nei, als ikki. Frá føroyskari síðu havi eg fingið stóra vælvild, og hóast nógvan orðaskifti móti dansku stjórnini hava verið í tinginum, so hava politikarar ongantíð brúkt tað móti mær persónliga.

- Tá eg nú eru settur sum ríkisumboð í Føroyum, so er tað fyrri at hava eitt umboð, sum lurtar eftir tí, sum føroyingar hava at siga.

- Tað hevur verið uppá tal at flyta ríkisumboðsstovnin til Danmarkar, men tað vundu dansku embætismennirnir í Stjórnarmálaráðnum sær harðliga ímóti, tí tú kanst ikki sita í Danmark og merkja, hvat fyrirferst í Føroyum, sigur Vibeke Larsen.

Danska embætismannaverkið

- Er danska embætismannaverkið ikki júst ein trupulleiki í føroyskum víðurskiftum?

- Nei, tað haldi eg ikki. Danskir embætismenn arbeiða bert nógvan górvísi enn teir føroysku. Teirra skipan er bert eitt meira „topptunad“ embætismannaverk, í mun til tað føroyska, men teir hava avgjørt einki gjørt